

Inleiding

Op mijn vierentwintigste heb ik mezelf enthousiast aangemeld als kandidaat voor de Provinciale Statenverkiezingen van Zuid-Holland. Nog steeds weet ik niet waarom ik het in mijn hoofd haalde om me zonder enige politieke ervaring verkiesbaar te stellen om volksvertegenwoordiger te worden voor een provincie met ruim tachtig gemeenten en drieënhalf miljoen inwoners. Ik had nog niet echt een goed beeld van wat de provincie precies deed, maar ik vond wel dat jongeren en vrouwen in de politiek vertegenwoordigd moeten zijn. Dat was voor mij genoeg reden om me aan te melden en op selectiegesprek te gaan bij mijn partij.

Mijn politieke kennis reikte niet verder dan de cursussen politieke stromingen en debatteren die ik had gevolgd en mijn politieke netwerk omvatte niet meer mensen dan de leden van mijn politieke partij uit mijn dorp. Daar had ik als student meegedraaid in het campagne team en geholpen met posters plakken.

Tot mijn eigen verrassing kwam ik vanuit het niets op een verkiesbare plaats. Na een persoonlijke campagne gericht op jongeren behaalde ik duizenden voorkeursstemmen. Dat gaf me een enorme boost. Zoveel mensen hadden mijn vakje rood gekleurd! Nu begon het echte werk. Naast mijn fulltimebaan als bankier bij een chique bank in Rotterdam was ik vanaf 7 maart 2007 lid van het provinciale parlement in Zuid-Holland.

In het begin voelde ik me net Alice in Wonderland: ik begaf me ineens in de wondere wereld die politiek heet. Ik was onderdeel van een fractie van twaalf personen. We verdeelden portefeuilles (dossiers/onderwerpen), ik werd woordvoerder Mobiliteit, Economische en Europese Zaken – dossiers waar echt mijn hart lag en waarvoor ik volop plannen had om het verschil te gaan maken. Ook meldde ik me enthousiast aan om woordvoerder Jeugdzorg te worden. Dat deze vergaderingen overdag plaatsvonden en ik overdag gewoon moest werken, leek me geen enkel probleem voor mijn ambitie. Agendaplanning was van latere zorg. Mijn vergaderconditie ging net zo snel vooruit als mijn echte conditie achteruit. Ik genoot van de (netwerk)borrels, en de werkbezoeken aan bedrijven en organisaties die ik tot dan toe niet kende, gaven me echt een boost en verrijkten

mijn beeld van de wereld. Ik ontmoette ongelofelijk veel inspirerende en leuke mensen. Ik heb er echte vriendschappen aan overgehouden.

Het politieke spel was voor mij net levend Stratego. Vanuit het bedrijfsleven was ik gewend om me in een heel resultaatgerichte omgeving te bevinden. In mijn politieke omgeving ging het om de relatie, om politieke processen, om de ander iets te gunnen en om zelf steun te krijgen. Ik leerde dat in commissievergaderingen voorafgaand aan de Statenvergadering eigenlijk alle beslissingen al worden genomen, dus vóór de Statenvergadering zelf. Ik vond het heel bijzonder dat ik soms met een voorstel van een andere partij instemde, om later steun terug te krijgen op een ander onderwerp dat voor mij belangrijk was. Dit ging ontzettend tegen mijn gevoel in, maar ik leerde dat dat bij het spel hoort.

Mijn eerste speech in de statige Statenzaal in Den Haag hield ik tijdens een debat over Rotterdam Airport: mijn maidenspeech, direct over een politiek heel gevoelig dossier. Ik voelde de moed in mijn hoge hakken zakken toen ik vanuit mijn stoel naar het spreekgestoelte liep. Maar het gevoel toen ik klaar was, was onbeschrijfelijk. Ik had het debat dagenlang (eerlijk gezegd: nachtenlang) voorbereid, maar uiteindelijk had ik gewoon binnen drie maanden na de verkiezingen een heel tof debat gevoerd, waarbij ik echt vanuit mijn hart kon spreken.

Waarom ik dit boek schrijf

Door zo in het diepe te springen heb ik ontzettend veel geleerd. Toch had het me erg geholpen als ik vooraf beter was voorbereid. Wat is het belangrijkste om te kennen en te kunnen zodra je politiek actief wordt? Hoe bereid je je (eerste) debat voor? Hoe liggen de verhoudingen tussen een fractie, het bestuur en de leden? Hoe zorg je zelf al tijdens je campagne voor een goede voorbereiding? Als ik dit boek had gehad, had het me veel tijd en energie gescheeld en had ik veel sneller een goede en effectieve politica kunnen worden – en dat gun ik jou ook. Ik hoop dat dit boek jou brengt wat ik heb gemist; het is het boek dat ik zelf had willen hebben toen ik die verkiesbare plaats kreeg.

Sinds ik tien jaar geleden stopte met de Provinciale Staten, help ik andere kandidaten en politici hun weg te vinden in de politiek, ik help campagnes te ontwikkelen en adviseer ervaren politici over hun communicatie. Bijna iedereen die ik spreek, loopt tegen dezelfde uitdagingen en valkuilen aan. Er zijn zoveel mensen met vragen. Want al wil je iets in de politiek doen, hoe weet je dan welke partij

bij je past? Voor de mensen die al verkiesbaar willen zijn: hoe bereiden ze zich voor op een selectiegesprek en hoe kunnen ze toch hun ambitie realiseren als hun partij hun niet de plek op de kandidatenlijst geeft die ze hadden gewild? Kandidaten komen altijd – meestal vroeg dan laat – in conflict met hun eigen ambitie en wens om inwoners te vertegenwoordigen en de druk vanuit de partij om ook achter de schermen zichtbaar te zijn.

Boven alles komen er nieuwe, talentvolle politici in spe naar me toe die simpelweg niet weten waar ze moeten beginnen. Die nog geen politiek netwerk hebben, die zichzelf anders voelen (en soms ook anders zijn) dan de huidige mensen van de partij en al vrij snel weer stoppen. Of die juist al heel goed campagne hebben gevoerd, maar toen al tegen zoveel weerstand opliepen vanuit de eigen partij dat ze besloten te stoppen met de politiek, nog voordat hun potentieel succesvolle carrière goed en wel was begonnen.

Dat is zó ongelofelijk zonde. Partijen hebben te maken met dalende ledenaantallen en diversiteit is net zo ver te zoeken als het vertrouwen in de politiek. Als nieuwe talenten hun weg niet weten te vinden, is kiezen voor de kwaliteit van (lokale) volksvertegenwoordigers straks een luxe. Terwijl we in Nederland voor ongelofelijk veel grote uitdagingen staan, zoals corona, de arbeidsmarkt, migratie, de woningmarkt, de energietransitie, kansengelijkheid en stikstof. De politiek heeft dus veel goede mensen nodig.

Nederland heeft meer mensen nodig zoals jij: ambitieuze vernieuwers die zien dat Nederland toe is aan verandering en die beseffen dat hoe het nu gaat in de politiek niet langer kan. Die niet alleen praten, maar zelf een rol willen spelen.

Ik verwonder me erover dat we als maatschappij zoveel klagen over de politiek en tegelijkertijd zelf de situatie in stand houden. Integriteitskwesaties en discriminatie laten we toe door dit slechte gedrag niet af te straffen. Het is bekend dat duizenden gezinnen gedupeerd zijn door de toeslagenaffaire en toch stemmen we opnieuw op de partijen die hier verantwoordelijk voor waren. Vervolgens blijven we klagen dat politici niet te vertrouwen zijn. Zolang wij zelf niet inzien dat we onderdeel van de oplossing zijn, door te stemmen voor wat we willen, wat goed voor ons en voor ons land is en wat bijdraagt aan onze waarden, zal het moeilijk worden het politieke systeem te veranderen. Eenvoudig omdat het systeem zich niet vanzelf verandert.

Hoe zorgen we voor een stabiel economisch systeem, voor duurzame oplossingen voor uitdagingen, hoe gaan we om met nieuwe technologie, privacy en gezondheid? De transities op lokaal niveau – denk aan jeugdzorg en de energietransitie – vragen om creativiteit, visie en inclusiviteit.

Dit boek helpt je stap voor stap om de politieke wereld te ontdekken, zodat jij ook een bijdrage kunt leveren aan de oplossingen voor deze thema's.

Grote uitdagingen liggen voor ons

Veel mensen vragen zich af of de politiek wel weggelegd is voor hen – hoe is dat voor jou? Nederland is nog lang niet af en we staan voor grote uitdagingen. In ons land groeien 250.000 kinderen op in armoede, zijn mensen onzeker over inkomsten door de flexibele arbeidsmarkt, en kunnen veel mensen geen betaalbare woning vinden. Er is flink bezuinigd op de zorg en kansengelijkheid in het onderwijs is ver te zoeken. Daarnaast ziet het er niet naar uit dat we de klimaatdoelstellingen behalen en staan we voor grote financiële uitdagingen als de staatssteun die is uitgekeerd tijdens de coronacrisis op de een of andere manier moet worden terugbetaald.

Dit zijn geen problemen die zichzelf oplossen. Laat jij het liever aan anderen over om daarover – en dus over jouw toekomst – te beslissen? Ik kan het me niet voorstellen. Het zal geen verrassing zijn dat je in de politiek invloed hebt op deze thema's én op de oplossingen. Deze crisis- en transitieperiode vraagt in mijn ogen om een ander type politicus en bestuurder.

De huidige politici en bestuurders hebben enorm veel ervaring en kennis. We staan echter voor een transitie naar een nieuwe periode, die vraagt om meer diversiteit en inclusiviteit, meer openheid en transparantie, en die aansluit bij de huidige manier van denken en doen. Dat vraagt om een ander type politicus, met andere achtergronden en ervaringen, zodat ze de huidige politici en bestuurders kunnen versterken.

Alleen moet het huidige systeem dan wel worden doorbroken. Selectiecommissies kiezen vooralsnog vaak voor wat ze kennen: witte mannen, hoogopgeleid en voor Tweede Kamerfuncties werkervaring in de Haagse 'bubbel'; lokaal wordt er vaak gekeken 'wie er in het team past' (lees: wie zich in de inner circle bevindt). Daardoor is er weinig ruimte om echt representatief te zijn voor Nederland.

Het politieke systeem is aan vernieuwing toe en het kan niet worden vernieuwd door dezelfde mensen die al jarenlang in dit systeem zitten en het zelf hebben gecreëerd.

Ik weet dat jij de wereld anders voor je ziet dan deze nu is en we hebben veel nieuwe, integere en slimme mensen zoals jij nodig, die zich inzetten voor de politiek en deze weer kunnen maken tot hoe deze bedoeld is: volksvertegenwoordiging, gebaseerd op vertrouwen en integriteit.

We kunnen niet langer wachten totdat het politieke systeem zich aanpast en daarom lees je in dit boek tips om zelf stappen in de politiek te zetten. Er wonen steeds meer mensen in Nederland met een multiculturele achtergrond; in de politiek zijn zij een enorme verrijking en ze vertegenwoordigen hun achterban goed. Er zijn ongelofelijk veel talentvolle vrouwen, wier talenten nu onbenut blijven in de politiek, en veel jongeren kiezen voor een ander pad terwijl hun perspectief, kennis en ervaring ontzettend belangrijk zijn.

Het is onmogelijk om in je eentje je partij, laat staan het systeem te veranderen. Hoe zou het eruitzien als we ons als vernieuwers massaal zouden aanmelden bij lokale partijen, lokale afdelingen van landelijke partijen voor de gemeenteraadsverkiezingen, Provinciale Statenverkiezingen, waterschappen, partijbesturen, Tweede Kamer, het Europees Parlement en de Eerste Kamer? Pas dan kunnen we het systeem echt veranderen.

Waardevolle ontwikkelingen

Naast een aantal zorgelijke ontwikkelingen binnen het huidige politieke systeem zie ik ook heel mooie en waardevolle ontwikkelingen. Jonge mensen worden zich steeds meer bewust van misstanden en problemen in de maatschappij. Ze spreken zich uit, zowel online als offline. Ondernemers, vaak met een groot onlinebereik, geven hun visie op de maatschappij en de politiek. Ze kiezen ervoor een politiek standpunt in te nemen, iets wat tot enige jaren geleden ondenkbaar was. Door deze ontwikkeling wordt politiek meer mainstream en vinden discussies plaats tot ver buiten de politieke arena. Dit biedt enorme kansen voor mensen die nog niet politiek actief zijn, maar wel vinden dat het anders moet en anderen daarbij mobiliseren. Daarnaast nemen de ledenaantallen van politieke partijen de laatste jaren af. Dat is voor de democratie niet per definitie goed, maar het biedt wel kansen voor nieuwkomers. Partijen staan te springen om nieuw talent. Ten slotte maken de digitale tools van tegenwoordig het voor iedereen mogelijk – ongeacht budget – om een boodschap te creëren en te delen. Zo kunnen nieuwkomers een plek in de politiek bemachtigen, om daar meer diversiteit te krijgen en daarmee de (lokale) democratie te versterken. Wat mij ongelofelijk fascineert, is de nieuwe technologie. Met je telefoon in je hand heb je de mogelijkheid om te bloggen, te vloggen, direct in contact te staan met de kiezer via sociale media. Dat kan grotendeels gratis, dus kosten zijn geen belemmeringen om grote groepen kiezers te bereiken.

Het kan zijn dat dit boek je op bepaalde momenten een ongemakkelijk gevoel geeft. Hoewel dat niet mijn bedoeling is, vind ik het wel belangrijk om je goed

voor te bereiden op wat je mogelijk kunt verwachten. Dat kan ik niet anders doen dan door bloedeerlijk te zijn over negatieve reacties, onlinehaat en seksisme.

Over al deze onderwerpen zou een heel boek geschreven kunnen worden, maar ik kies ervoor om ze aan je voor te leggen en je te adviseren hoe je ermee om kunt gaan. Deze problemen spelen namelijk niet alleen in de politiek, onlinehaat en seksisme zijn problemen die in onze hele maatschappij opduiken. Maar er zijn wel degelijk ervaringen in de politiek die ik met je wil delen zodat je goed voorbereid bent op bijvoorbeeld *manterruption* en *mansplaining*. Zo weet je dat je niet de enige bent die het meemaakt en voor mannen zodat ze weten hoe ze dit kunnen voorkomen. Zo weet je ook dat je er niet alleen voor staat, dat je je niet hoeft te laten afleiden door dit soort zaken en je kunt richten op waar je je voor inzet: het realiseren van jouw missie.

Bronnen en literatuur

Voor dit boek interviewde ik verschillende politici, hield ik een online-onderzoek, las ik diverse onderzoeken en inspirerende boeken, hield ik een online-enquête onder politici en sprak ik met ervaren politici, wethouders en een oud-staatssecretaris. Ik besprak met vrouwen waarom ze niet politiek actief zijn en wat er moet gebeuren om wel die stap te zetten. Verder vertel ik veel over wat ik leerde tijdens studies, cursussen en seminars over communicatie, marketing, coaching en campagnes, waaronder een bezoek aan een politieke campagneconferentie in het hart van de Amerikaanse politiek, in Washington DC.

Zelf aan de slag

Politiek is vooral iets wat je moet dóén. Daarom daag ik je uit om in gesprek te gaan met mensen in de politiek en aan de slag te gaan met je purpose, je power en je persoonlijke campagne. Dit boek bevat verschillende oefeningen om je daarbij te helpen.

Uit de grond van mijn hart hoop ik dat dit boek je helpt om de eerste én de daaropvolgende stappen te zetten in de politieke arena. De tijd van wachten is voorbij. ‘Kan niet’ bestaat niet en je hebt nu geen reden meer om je niet verkiesbaar te stellen.

Heel veel leesplezier, neem het heft in eigen hand en wees de verandering die je graag ziet!

Sanneke Nulkes

**‘Politiek is
emotie.’**

Sanneke Nulkes

Voor wie is dit boek geschreven?

Of je al politieke ervaring hebt of nieuw bent in de politieke arena, en dus overweegt om je in de toekomst verkiesbaar te stellen, of je je nou in het linker- of het rechterspectrum bevindt, of je nou bij de coalitie- of de oppositiepartij hoort, lid bent van een lokale of een landelijke partij of juist op het punt staat je eigen partij te beginnen, dit boek is precies wat jij nodig hebt om je ambities te realiseren. Want dit boek is voor:

- **Ambitieuze vernieuwers** die weten dat ze zelf het initiatief moeten nemen om de wereld mooier en beter te maken, die klaarstaan voor anderen, die graag anderen helpen, die zien dat de huidige politiek aan vernieuwing toe is en die weten dat ze op een creatieve en praktische manier hun achterban moeten mobiliseren, zodat die gewenste verandering ook daadwerkelijk plaatsvindt.
- **Iedereen die nu niet in het standaardplaatje past binnen het huidige politieke systeem.** Dus ben je vrouw, transgender, moslim(a), praktisch opgeleid en/of liggen je roots buiten Nederland? Voel je welkom om door te lezen. Ik ben ervan overtuigd dat jij het systeem kunt veranderen en verbeteren. Jouw achtergrond, die anders is dan die van de huidige politici, maakt dat jij een vernieuwende blik hebt op het oplossen van vraagstukken van deze tijd. Maar belangrijker nog dan het ‘hokje’ waar jij in past, is jouw integriteit, dat mensen op jou en je visie kunnen vertrouwen.
- **Twijfelaars** die zich afvragen of ze in het huidige politieke systeem passen. Als je hierover nadenkt, wil ik je uitdagen om verder te lezen en juist politiek actief te worden. We hebben namelijk niet nog meer van hetzelfde nodig, maar mensen die het echt anders en beter willen doen.
- **Politieke nomaden.** Weet jij al wat jouw partij is? Of misschien weet je nog niet goed waar je thuishoort en voel je je een politieke nomade. De ene keer stem je op deze partij en de volgende keer op een andere. Dat is niet erg. Neem je tijd om te ervaren en te voelen welke partij bij je past, zodat je kunt

werken aan een stevige politieke thuisbasis, waar je je vertrouwd en welkom voelt.

- **Ervaren politici met ambitie.** Heb je al wel politieke ervaring? Dan is dit boek ook geschikt voor jou. Je kunt de stappen volgen om van partijlid naar kandidaat te gaan. Mogelijk heb je al eens op een lijst gestaan en wil je een succesvolle persoonlijke campagne opzetten? Dan kun je het eerste deel gebruiken om jezelf beter te leren kennen en van daaruit aan een authentieke persoonlijke campagne werken.

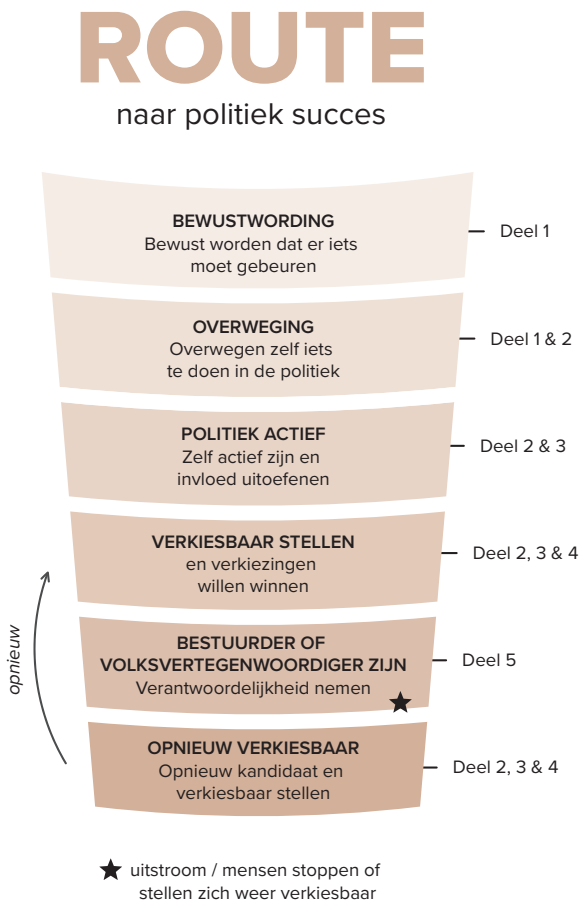
Hoe lees je dit boek?

Met dit boek wil ik je helpen je plek te vinden in de huidige politieke arena. Met het door mij ontwikkelde 5P-model help ik je in vijf stappen naar een succesvolle entree in de politiek. Je gaat inzien waar jij goed in bent, waar je voor staat. Je krijgt tips over hoe je de politiek ontdekt en hoe je je eerste stappen in het politieke landschap zet. Je leest meer over de ongeschreven regels in de politiek, want het is waardevol om te weten waar je mogelijk tegen aan gaat lopen en hoe je daarmee kunt omgaan. Ik boog daarbij op mijn eigen ervaring als lid van de Provinciale Staten, op de coachgesprekken die ik met mijn klanten heb en op de gesprekken met ervaren politici. Ook leer je hoe je een goede indruk maakt op de selectiecommissie en hoe je een succesvolle persoonlijke campagne opzet. En dan is er geen reden meer om niet politiek actief te zijn, om je nog te laten weerhouden om datgene te brengen wat de wereld en Nederland nodig hebben: ambitieuze, slimme volksvertegenwoordigers, die op integere wijze hun werk doen en met vernieuwende oplossingen komen voor de grote uitdagingen waar we voor staan.

- Twijfel je nog of de politiek wat voor jou is? Lees **DEEL 1** 'Ontdek de **politiek**'.
- Stel je jezelf verkiesbaar en wil je je eigen kwaliteiten ontwikkelen, weten waarin jij je als persoon onderscheidt en wat je drijfveren zijn? Lees **DEEL 2** '**Positioneer** je als de enige logische kandidaat'.
- Stel je jezelf verkiesbaar en wil je valkuilen in de politiek voorkomen en jezelf breed ontwikkelen? In **DEEL 3** 'Ontwikkel je politieke **power**', lees je meer over het overwinnen van je eigen belemmeringen, welke vaardigheden je nog moet ontwikkelen en hoe je dat doet. Ook lees je over de ongeschreven regels in de politiek en hoe je de selectiecommissie overleeft.
- Hoe je een campagne opzet, kiezers bereikt en raakt waardoor je meer stemmen behaalt, lees je in **DEEL 4** 'Ontwikkel een **persoonlijke campagne**'
- Hoe je zelf zorgt voor een vliegende start nadat je bent verkozen, lees je in **DEEL 5** '**Realiseer politiek succes**'.

Voordat je de 5P's gaat volgen, laat ik eerst zien hoe niet-divers de politiek op dit moment is, waarom het belangrijk is dat er meer diversiteit komt en wat meer diversiteit ons brengt.

In het boek lees je ervaringen, tips en inspiratie van politieke experts in de rubrieken 'Politiek expert aan het woord' en 'Politiek succes'. Ook lees je in verschillende hoofdstukken wat ervaren politici en bestuurders jou willen meegeven.

Afbeelding 1 - Route naar politiek succes

Je kunt alle stappen in het boek volgen zoals ze er staan, maar in één keer álles lezen (en willen) kan veel zijn. Bovendien is geen enkele campagne en geen enkele carrière hetzelfde. Daarom adviseer ik je de hoofdstukken te lezen waar je op dat moment behoefte aan hebt en die je helpen om op dat moment het beste uit jezelf te halen.

Omdat politiek een kwestie van doen is, staan er hier en daar opdrachten waar je mee aan de slag kunt.

Diversiteit in de politiek

Voordat je *Succesvol in de politiek* begint te lezen, wil ik je laten zien waarom het zo belangrijk is dat mensen zoals jij zich aanmelden voor de politiek. Eerst schets ik de huidige situatie in de – vooral – niet-diverse politiek. Vervolgens lees je wat een diversere politiek ons brengt en wat jij kunt doen om bij te dragen aan meer diversiteit en hoe je dus een kwaliteitsimpuls aan de politiek kunt geven.

Sinds de verkiezingen in maart 2021 telt de Tweede Kamer 61 vrouwen (bijna 41 procent), iets meer dan de vorige keer. Ik weet niet of we blij moeten zijn met de stijging of teleurgesteld omdat het maar niet lukt om tot een evenredige vertegenwoordiging te komen. Er zitten ook weinig praktisch opgeleiden in de Kamer, weinig mensen met een niet-westerse migratieachtergrond (terwijl eind 2019 24 procent van de inwoners van ons land een niet-westerse migratieachtergrond had) en weinig mensen die buiten de grote steden wonen. De gemiddelde leeftijd van de Tweede Kamerleden is 44 jaar. Het stemt mij dan weer wel hoopvol dat in 2021 (eindelijk) een transgender, iemand met hoofddoek en een zwarte vrouwelijke lijsttrekker en partijleider een zetel in de Tweede Kamer innemen.

In de lokale politiek is het aandeel vrouwen, praktisch opgeleiden en mensen met een niet-westerse achtergrond te laag om van echte diversiteit te spreken.

Dankzij Annemarie van Gaal, die de kandidatenlijsten voor de Tweede Kamer-verkiezingen 2021 uitploos, weten we nu dat er weinig 'outsiders' worden geselecteerd. Bij de VVD worden acht verkiesbare plaatsen ingevuld door (voormalig) politiek assistenten van ministers en staatssecretarissen. Bij de PvdA komt slechts een van de top dertien van buiten de politiek, D66 heeft in de top veertien slechts één kandidaat uit het bedrijfsleven. Van Gaal stelt terecht de vraag of deze selectie een afspiegeling van de samenleving als geheel is.

Diversiteit is dus ver te zoeken, terwijl het kabinet hierover zelf zegt dat het ‘de noodzaak ziet om het aandeel vrouwen en de culturele diversiteit in de top van organisaties te vergroten. En dat we alle talenten nodig hebben, ongeacht geslacht en culturele achtergrond.’¹

Wat brengt een diversere politiek Nederland?

Een diverser parlement maakt discussies en besluitvorming beter en zorgt voor meer herkenbaarheid bij de bevolking. Volgens Liza Mügge, universitair hoofd-docent politicologie aan de Universiteit van Amsterdam, levert diversiteit de politiek inhoudelijk veel op. Mügge onderzocht de representatie van vrouwen en etnische minderheidsgroepen in de politiek, en de barrières waar leden van deze groepen binnen de politiek tegen aanlopen. Uit haar onderzoek blijkt dat diversiteit bijdraagt aan:

- sociale cohesie;
- de acceptatie van de verkiezingsuitslagen;
- het leveren van beter werk.

Er worden onderwerpen ingebracht die anders over het hoofd gezien worden, zowel in debatten als achter de schermen.

Devika Partiman, oprichtster van Stem op een Vrouw, zegt over meer diversiteit: ‘Omdat er meerdere perspectieven en ervaringen worden meegenomen, past de uitkomst van de besluitvorming beter bij het volk waar het over gaat.’ Verder zegt ze dat je de functie van rolmodellen niet moeten onderschatten: ‘Het is goed voor de kids dat die naar de politiek kunnen kijken zonder steeds te denken: nou, daar zie ik mezelf niet in terug. Politiek heeft een voorbeeldfunctie. Als je daar werkt aan een betere representatie, dan weet ik zeker dat dat doorsijpelt in het bedrijfsleven en in allerlei andere organisaties waar we belang aan hechten.’²

1 <https://www.trouw.nl/opinie/de-politiek-wil-meer-diversiteit-maar-schiet-daar-zelf-in-tekort~bccb810d/>.

2 <https://decorrespondent.nl/12187/hoe-diverser-de-tweede-kamer-hoe-beter-de-besluiten-en-hoe-rechtvaardiger-onze-samenleving/18697033147947-799bc16e>.

‘Op een gegeven moment word je het als kind van migrantenouders ook zat om je voortdurend te bewijzen en in te vechten in de samenleving. Na bijna honderd jaar migranten in Nederland mag je ervan uitgaan dat ik nu ook Nederlander ben. En van gelijke kansen mag uitgaan, ongeacht waar mijn wieg heeft gestaan. Meer diversiteit in de politiek zou kunnen helpen om structurele aandacht te houden voor deze ontwikkelingen. Wat mij betreft, mogen we beginnen met meer culturele diversiteit in de hoogste machten. Neem de Eerste Kamer, daar is een derde van de vijfenzeventig leden vrouw en zijn er welgeteld twee leden met een multiculturele achtergrond.’

SALIHA BOCHHAH, POLITIEK INFLUENCER, GOUDA

Mensen met verschillende achtergronden brengen verschillende perspectieven mee. De groep praktisch opgeleiden (ook wel lager opgeleiden genoemd) hoeft niet in een papieren dossier te lezen hoe het staat met de krapte op de arbeidsmarkt of met financiële onzekerheid. Praktisch opgeleiden kunnen uit eigen ervaring spreken. Want wie kunnen hun zorgen en verlangens beter uiten en wie kunnen het best bijdragen aan oplossingen? Juist ja! Wat zou het waardevol zijn om deze groep ook een serieuze plek aan tafel te geven in de politiek.

Waar zijn de vrouwen?

Ruim honderd jaar geleden kregen vrouwen kiesrecht. Ondanks dat er wel initiatieven zijn geweest om meer vrouwen politiek actief te krijgen, is de politiek

nog altijd een mannenwereld. Nooit eerder waren er zoveel vrouwelijke lijsttrekkers als bij de Tweede Kamerverkiezingen 2021: tien, van wie vier van de grote partijen. Dat is aanzienlijk meer dan in 2017, toen Marianne Thieme de enige vrouwelijke lijsttrekker was. Maar ook na de verkiezingen van 2021 hebben we geen gelijkwaardige vertegenwoordiging. Onze samenleving bestaat voor de helft uit vrouwen en toch is het percentage vrouwen nergens in de politiek en het openbaar bestuur hoger dan 39 procent. Van de wethouders is 27 procent vrouw, in de Tweede Kamer 33 procent en van raadsleden is 32 procent vrouw. Is het dan raar dat veel inwoners zich niet vertegenwoordigd voelen? Dat ze zich niet verbonden voelen met de politiek?

Ondanks de roep om meer diversiteit – vrouwen, maar ook praktisch opgeleiden en personen met een andere afkomst – in de politiek is het tot de dag van vandaag niet gelukt om een gelijkwaardige verdeling te krijgen. Politieke partijen zijn zich er steeds meer van bewust dat een echte afspiegeling van de samenleving bijdraagt aan draagvlak en betere vertegenwoordiging, maar toch blijkt dit in de praktijk lastig te zijn.

De huidige (mannelijke) politici zeggen regelmatig: ‘Vrouwen zijn er niet!’ en ze kiezen vervolgens soortgelijke (mannelijke) politici om functies te vervullen. Minister-president Mark Rutte zei in 2017 op de vraag waarom hij niet meer vrouwen selecteerde: ‘Ik ga voor kwaliteit.’ Inmiddels heeft Rutte in maart 2021 aangegeven dat hij van inzicht is veranderd en dit niet meer zo zou zeggen. De cijfers geven hem overigens geen gelijk: veel van zijn ‘kwaliteit’ heeft de eindstreep niet gehaald en moest (onvrijwillig) vroegtijdig aftreden.

Over meer vrouwen in de politiek sprak ook Barack Obama zich uit. Hij zei hierover: ‘De meeste problemen in de wereld worden veroorzaakt door oude mensen, voornamelijk mannen, die vasthouden aan hun machtspositie. Als elk land in de wereld zou worden gerund door vrouwen, weet ik zeker dat binnen twee jaar het leven op alle fronten beter zou zijn.’

Wat ontbreekt er in de huidige politieke structuur?

De ondervertegenwoordigde groepen kunnen in de huidige politieke structuur hun (deel)expertise en kennis niet beschikbaar stellen, terwijl de wereld aan elkaar hangt van talentvolle mensen met deexpertise. Daarnaast neemt het aantal leden bij de politieke partijen af en, zo heb ik ervaren, wordt niet iedere nieuwkomer hartelijk ontvangen. Als jonge vrouw kreeg ik destijds van de voorzitter (een oud-minister) van de vergadering de vraag: ‘Wanneer komt de lunch?’ Onbewust ging hij ervan uit dat ik van de catering was, terwijl ik vaste deelnemer aan zijn vergadering was.

Ook werden er door – overigens een heel klein aantal – mannen seksistische opmerkingen gemaakt. Terwijl ik me voorstelde aan een Tweede Kamerlid, vroeg hij of ik met ‘mijn hele fractie had geslapen’. Ik kon in de vergadering die daarop volgde geen woord uitbrengen. Hoe kwam hij erbij om zoiets te zeggen? Meer diversiteit vraagt dus ook heel ander gedrag van een aantal politici: het vraagt om respectvol omgaan met mensen die niet zijn zoals zij.

De meeste mensen met wie ik werkte, waren overigens heel goede en respectvolle collega’s.

Nieuwkomers verwelkomen vraagt ook om een structuurwijziging door de huidige politiek, waardoor de kennis en expertise van de nieuwkomers ontsloten en beter benut kunnen worden. Maar simpelweg wachten op een structuurwijziging is kansloos. Die moet van binnenuit komen en daarom zijn er naast de huidige (kandidaat) politici die zich inzetten voor een inclusievere politiek, meer vrouwen, praktisch opgeleiden, jongeren, migranten(kinderen) en mensen uit andere ondervertegenwoordigde groepen nodig om dit te bewerkstelligen.

Juist deze groepen zorgen voor een noodzakelijke en (door hen) gewenste kwaliteitsimpuls in de (lokale) politiek. Aan hen is het de taak om meer lef te tonen en zich te laten zien. Gevraagd worden voor de politiek is onmogelijk als je je stilhoudt en passief blijft. Wachten totdat de politiek vanuit zichzelf verandert en jou betreft, gaat te lang duren.

Daarom aan jou de uitnodiging en de uitdaging: wat ga je zelf doen om politiek actief te worden? Het begint bij het omslaan van deze pagina.

**‘You can’t
be what
you can’t
see.’**

Marian Wright Edelman

ONTDEK DE POLITIEK

BE CURIOUS AND COURAGEOUS

Laten we beginnen bij het begin. In dit deel lees je alles wat je moet weten om goed voorbereid te zijn op je eerste stappen in de wonderde wereld van de politiek.

Na het lezen van de eerste twee hoofdstukken weet je hoe de Nederlandse politiek werkt, op welke manier jij een bijdrage kunt leveren en hoe je de partij kiest die bij je past. In het kort leg ik uit wat politiek is, hoe het Nederlandse politieke systeem werkt en hoe je zelf invloed kunt uitoefenen. Je hoeft natuurlijk niet meteen minister te worden. Je leest hoe je eenmalig en achter de schermen kunt meehelpen, maar ook hoe je zelf invloed kunt uitoefenen door volksvertegenwoordiger of bestuurder te worden.

Is er nog iets wat je tegenhoudt om politiek actief te worden? Je bent niet de enige. Daarom lees je in hoofdstuk 3 veelgehoorde argumenten (die vaak excuses zijn, maar daarover later meer) om niet politiek actief te worden. Mocht je je hierin herkennen, dan daag ik je uit om met een andere mindset te kijken en juist te bedenken waarom je wél politiek actief zou moeten worden. Je bent namelijk hard nodig in de politiek! Om je te inspireren lees je aan het einde van dit deel ervaringen van politici. Zij nemen je mee in wat politiek actief zijn voor hen zo waardevol maakt en geven je tips.

En wil je toch minister worden? *I love ambition!* Om je te laten zien dat

politieke carrières zelden in een rechte lijn naar de top gaan en dat er juist veel verschillende routes zijn om daar te komen waar je wilt zijn, lees je in hoofdstuk 4 hoe je invloed uitoefent. In het laatste hoofdstuk van het eerste deel, hoofdstuk 5, lees wat er nodig is om je politieke carrière te kickstarten: welke functies zijn er, welke taken horen bij deze functies, wat wordt er van je verwacht? Van diverse bekende politici zie je hoe hun loopbaan is verlopen en welke interessante wendingen deze carrières hebben genomen.

Succesvol in de politiek

Het handboek voor
ambiteuze vernieuwers

Jij bent precies wat de politiek nodig heeft. Je zit boordevol goede ideeën en je hebt het doorzettingsvermogen om ze te realiseren. Maar hoe onderscheid je jezelf van de concurrentie als nieuwkomer of ervaren politicus?

In dit handboek lees je:

- Hoe de politiek werkt en hoe je invloed kunt uitoefenen
- Hoe je je politieke talent ontwikkelt
- Met welke ongeschreven regels je rekening moet houden
- Hoe je je onderscheidend profileert tussen andere kandidaten
- Hoe je een winnend campagneplan schrijft
- Hoe je na de verkiezingen zorgt voor verandering

Auteur Sanneke Nulkes weet waar ze het over heeft. Ze schreef het boek dat ze zelf had willen lezen toen ze startte in de politiek. Ze werd als vierentwintigjarige zonder enige politieke ervaring gekozen tot statenlid in Zuid-Holland. Sinds haar politieke carrière helpt Nulkes nieuwkomers en ervaren politici om hun politieke en persoonlijke dromen waar te maken.

Nulkes zet zich in voor een diverse en inclusieve politiek. Ze is ervan overtuigd dat we iedereen nodig hebben om de grote problemen van deze tijd op te lossen, zowel nieuwkomers als vernieuwers. Met dit boek wil ze iedereen de kans geven om succesvol te zijn in de politiek.

Inclusief tips van wethouders, gemeenteraadsleden, staten-leden, bestuurders en leden van het Europees Parlement over onder meer integriteit, sociale media, campagnes en impact maken. In de best practices lees je wat je kunt leren van bekende politici als Kamala Harris, Michelle Obama, Jacinda Ardern, Donald Trump en Barack Obama.

